

Program prevencie a riešenia šikanovania žiakov

Podľa § 3 písm. d) a o) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (Školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a podľa aktualizovanej **Smernice č. 1/2025 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach**, ktorá nadobúda účinnosť 1. februára 2025, Obchodná akadémia v Martine vydáva tento vnútorný pokyn č. **1/VP/2025**:

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

Tento vnútorný pokyn upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania žiakov Obchodnej akadémie v Martine (ďalej len škola), postupy prevencie a metódy riešenia šikanovania.

Čl. 2

Základné ustanovenia

(1) Na účel tohto vnútorného pokynu sa rozumie

- a) **šikanovaním** v škole obťažovanie¹ formou spravidla opakujúceho sa nežiaduceho správania šikanujúceho voči šikanovanému, ktoré je motivované úmyslom získať nad šikanovaným prevahu, šikanovaného ponížiť alebo získať vynútené mocenské postavenie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zastrahujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponižujúceho, potupujúceho, zneuctievajúceho, zámerne zraňujúceho alebo urážajúceho prostredia vo forme verbálneho šikanovania, fyzického šikanovania, psychického šikanovania, emocionálneho šikanovania, nebezpečného elektronického obťažovania alebo nebezpečného prenasledovania úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
- b) **priamym šikanovaním** šikanovanie, pri ktorom šikanujúci zameriava svoje konanie priamo na šikanovaného opakujúcim sa úmyselným verbálnym, psychickým, emocionálnym alebo fyzickým násilím, pri ktorom sú spravidla prítomní aj účastníci šikanovania; je spojené s cieľom získať prevahu v kolektíve,
- c) **nepriamym šikanovaním** šikanovanie, pri ktorom šikanujúci používa metódy a nástroje vzťahového násillia a emocionálneho vydierania, najmä v podobe prehliadania, ignorovania, zámerného vyčleňovania šikanovaného z kolektívu, šírenia nepravdivých alebo znevažujúcich informácií, citlivých zvukových záznamov (audiozáznamov), obrazových záznamov (videozáznamov) alebo zvukovo-obrazových (audiovizuálnych) záznamov o šikanovanom alebo manipulovaním názorov a postojov ostatných členov sociálnej skupiny k šikanovanému,
- d) **šikanujúcim** žiak alebo skupina žiakov, ktorí opakovane psychicky alebo fyzicky ubližujú šikanovanému,
- e) **šikanovaným** žiak alebo skupina žiakov, ktorí sú vystavení šikanovaniu,
- f) **účastníkom šikanovania** žiak alebo skupina žiakov, ktorí sú prítomní pri šikanovaní, alebo ktorí majú o šikanovaní vedomosť a nie sú šikanujúcimi ani šikanovanými,

¹ § 2a ods. 4 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon).

- g) **dôvodom šikanovania** najmä osobitná charakteristika šikanovaného spočívajúca spravidla v jeho zdravotnom znevýhodnení, pohlaví, náboženskom vyznaní alebo viere, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine, sexuálnej orientácii alebo rodovej identite, jazyku, sociálnom, spoločenskom alebo majetkovom postavení jeho rodiny, alebo iná osobná charakteristika spojená spravidla s nosením okuliarov, nadváhou alebo nízkou pohybovou gramotnosťou,
- h) **verbálnym šikanovaním** opakované nadávanie, urážanie, posmievanie sa, dobiedzanie, vyhrážanie sa fyzickým útokom, navádzanie na fyzický útok, prikazovanie šikanovanému vykonať určitý úkon proti jeho vôli, zastrašovanie, vydieranie alebo vylúčenie šikanovaného z kolektívu,
- i) **fyzickým šikanovaním** nežiaduci a nechcený fyzický kontakt pre šikanovaného, pri ktorom šikanujúci šikanovaného opakovane bije, udiera, sáče alebo kope do neho, podrážka ho alebo hádže do neho rôzne predmety, skrýva, poškodzuje, privlastňuje si alebo ničí veci šikanovaného,
- j) **psychickým šikanovaním a emocionálnym šikanovaním** ubližovanie negatívnym ovplyvňovaním psychiky, emócií, nálady a duševného rozpoloženia šikanovaného, najmä opakovaným ponížovaním, zosmiešňovaním, zahanbovaním, opovrhovaním, ohováraním v jeho neprítomnosti, rozširovaním nepravdivých informácií alebo urážaním rodinných príslušníkov alebo blízkych osôb,
- k) **elektronickým šikanovaním** (ďalej len „kyberšikanovanie“) verbálne, psychické šikanovanie a emocionálne šikanovanie uskutočňované v kybernetickom priestore bez fyzického kontaktu šikanujúceho a šikanovaného prostriedkami informačnej a komunikačnej technológie, ktoré môže mať aj anonymnú povahu, a pri ktorom šikanujúci dokáže uskutočniť útoky z rôznych miest, pričom šikanovaný sa o napadnutí nemusí okamžite dozvedieť a nemusí byť schopný identifikovať šikanujúceho; zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môžu byť prístupné veľkému počtu osôb a môže byť náročné ich odstrániť z kybernetického priestoru.

(2) Na účel tejto smernice sa za šikanovanie nepovažuje

- a) **jednorazový alebo impulzívny prejav násillia alebo agresie** medzi žiakmi akútnym neovládnutím emócií, ktoré bezprostredne odznievajú,
- b) **prejav násillia alebo agresie medzi žiakmi mimo školy**, ktorý nevyplýva zo vzťahov medzi žiakmi v škole, okrem kyberšikanovania,
- c) **nezhoda medzi zamestnancom školy a žiakom** súvisiaca s výchovno-vzdelávacím procesom.

(3) Šikanovanie môže naplňať **skutkovú podstatu trestného činu**², kedy môže byť šikanujúci od veku 14 rokov trestne stíhaný najmä za trestný čin

- a) ublíženia na zdraví³,
- b) obmedzovania osobnej slobody⁴,
- c) lúpeže⁵,
- d) vydierania⁶,
- e) hrubého nátlaku⁷,
- f) nátlaku⁸,
- g) porušovania domovej slobody⁹,
- h) sexuálneho násillia¹⁰,

² § 8 Trestného zákona.

³ § 155 Trestného zákona.

⁴ § 183 Trestného zákona.

⁵ § 188 Trestného zákona.

⁶ § 189 Trestného zákona.

⁷ § 190 a 191 Trestného zákona.

⁸ § 192 Trestného zákona.

⁹ § 194 Trestného zákona.

¹⁰ § 200 Trestného zákona.

- i) sexuálneho zneužívania¹¹,
 - j) krádeže¹²,
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci¹³,
 - l) poškodzovania cudzej veci¹⁴,
 - m) nebezpečného vyhrážania sa¹⁵,
 - n) nebezpečného prenasledovania¹⁶,
 - o) výroby detskej pornografie¹⁷,
 - p) rozširovania detskej pornografie¹⁸,
 - q) prechovávanía detskej pornografie, účasť na detskom pornografickom predstavení¹⁹,
 - r) ohovárania²⁰.
- (4) Šikanovanie môže naplňať **skutkovú podstatu priestupku** proti občianskemu spolunažívaniu²¹ alebo proti majetku²².
- (5) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku²³ nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody.
- (6) **Zamestnanec školy**, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie k prevencii a riešeniu šikanovania, **môže byť stíhaný najmä za trestný čin** neprekazenia trestného činu²⁴, neoznámenia trestného činu²⁵ alebo ublíženia na zdraví²⁶.

Čl. 3

Prevencia šikanovania

- (1) Pri prevencii šikanovania škola dbá na **vytváranie bezpečného prostredia**, v ktorom sa vznik šikanovania aktívne obmedzuje.
- (2) Pri prevencii šikanovania škola **primerane pôsobí** na žiakov podľa ich veku a psychickej úrovne a intelektuálnej úrovne s dôrazom na hodnotovú výchovu²⁷.
- (3) Za prevenciu šikanovania v škole **zodpovedá riaditeľ školy**. Riaditeľ školy zabezpečuje činnosti súvisiace s prevenciou šikanovania **prostredníctvom činnosti pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov**.
- (4) Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä
- a) využívaním takého obsahu výchovy a vzdelávania a takých metód a foriem výchovy a vzdelávania, ktoré **posilňujú úctu, toleranciu, empatiu a solidaritu žiakov** najmä voči sebe navzájom,
 - b) aktívnym sústavným výchovným pôsobením pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca vrátane **prejavenia záujmu o problémy žiaka** v škole a mimo nej,
 - c) dlhodobou strategickou činnosťou, **realizáciou overených preventívnych programov** s doplnením o činnosti neformálneho vzdelávania najmä prednášky, diskusie, organizovaných školou alebo inými subjektmi a mimoškolskými

¹¹ § 201 až 203 Trestného zákona.

¹² § 212 Trestného zákona.

¹³ § 215 Trestného zákona.

¹⁴ § 245 a 246 Trestného zákona.

¹⁵ § 360 Trestného zákona.

¹⁶ § 360a Trestného zákona.

¹⁷ § 368 Trestného zákona.

¹⁸ § 369 Trestného zákona.

¹⁹ § 370 Trestného zákona.

²⁰ § 373 Trestného zákona.

²¹ § 49 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov

²² § 50 zákona č. 372/1990 Zb.

²³ § 22 Trestného zákona

²⁴ § 341 Trestného zákona

²⁵ § 340 Trestného zákona

²⁶ § 155 až 158 Trestného zákona

²⁷ Hodnotová výchova v školách, Štátny pedagogický ústav, 2022.

- d) **spoluprácou s rodičmi** alebo inou fyzickou osobou, ktorá má žiaka zvereného do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, poručníkom alebo opatrovníkom (ďalej len „zákonný zástupca“), alebo so zástupcom zariadenia, v ktorom sa vykonáva ústavná starostlivosť, výchovné opatrenie, neodkladné opatrenie alebo ochranná výchova, výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody (ďalej len „zástupca zariadenia“),
 - e) **aktívnym prístupom** orgánov školskej samosprávy pri navrhovaní a prerokovaní školského poriadku, školského vzdelávacieho programu a opatrení školy k prevencii šikanovania,
 - f) **spoluprácou školy so zariadeniami poradenstva a prevencie**, pričom pri prevencii šikanovania zariadeniami poradenstva a prevencie sa informovaný súhlas zákonného zástupcu nevyžaduje.
- (5) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec **posudzujú navrhované činnosti** podľa odseku 4 písm. a) až e) z hľadiska predchádzania nežiaduceho vplyvu na žiakov v spolupráci so zariadením poradenstva a prevencie.
- (6) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec **priebežne informuje zákonných zástupcov** alebo zástupcov zariadenia o opatreniach školy pri prevencii šikanovania najmä na webovom sídle školy, ak ho má zriadené, alebo na triednej schôdzi zákonných zástupcov v škole.
- (7) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy pri prevencii šikanovania. Riaditeľ školy v spolupráci s pedagogickou radou a orgánmi školskej samosprávy
- a) **rozpracúva opatrenia školy pri prevencii** šikanovania v školskom poriadku,
 - b) **zabezpečuje dôkladný výkon dozoru** v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať.
- (8) Riaditeľ školy
- a) zabezpečuje **vzdelávanie zamestnancov** školy v oblasti prevencie a riešenia šikanovania,
 - b) zapája do prevencie šikanovania **orgány školskej samosprávy a zriaďovateľa**,
 - c) zverejňuje **kontaktné údaje** právnických osôb, ktoré sa zaoberajú prevenciou a riešením šikanovania,
 - d) zabezpečuje, aby v pracovnom poriadku školy bola upravená povinnosť zamestnanca školy **bez zbytočného odkladu oznamovať podozrenie zo šikanovania**, a prijať zodpovedajúce opatrenia,
 - e) oboznamuje zamestnancov školy so **spôsobom oznamovania šikanovania** a preverovania šikanovania,
 - f) zabezpečuje poučenie zamestnancov školy o skutočnosti, že **šikanovanie môže napíňať skutkovú podstatu** priestupku alebo skutkovú podstatu trestného činu,
 - g) zabezpečuje poučenie zamestnancov školy o skutočnosti, že šikanujúcemu môže byť **uložené opatrenie vo výchove**²⁸, a o skutočnosti, že ak šikanujúci nie je trestne zodpovedný z dôvodu nízkeho veku, nie je to prekážkou na podanie trestného oznámenia a na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú šikanujúci spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú spôsobil na zdraví,
 - h) informuje zamestnancov, žiakov a zákonných zástupcov a zástupcov zariadenia o **postupe pri zistení šikanovania**.

²⁸ § 58 ods. 2 a 3 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Čl. 4

Preverovanie podozrenia zo šikanovania

- (1) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zostavuje **skupinu zamestnancov školy, ktorá navrhuje a zabezpečuje postup pri riešení šikanovania**; jej členmi sú najmä triedny učiteľ, školský psychológ, výchovný poradca.
- (2) Opatrenia, metódy a postupy pri obmedzovaní šikanovania a nápravy jej dôsledkov sa navrhujú tak, aby **zodpovedali vývinovej zrelosti, emocionálnej zrelosti a veku** šikanujúceho, šikanovaného a účastníkov šikanovania, vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
- (3) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri preverovaní incidentu, ktorý zahŕňa podozrenie zo šikanovania bez zbytočného odkladu najmä
 - a) zabezpečí **pomoc a ochranu** potencionálnemu šikanovanému,
 - b) zabezpečí, aby v priebehu preverovania **nedošlo k ďalšej konfrontácii** medzi potencionálnym šikanujúcim a potencionálnym šikanovaným,
 - c) **informuje** zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia potencionálneho šikanujúceho, potencionálneho šikanovaného a potenciálnych účastníkov šikanovania,
 - d) **spíše a zaeviduje záznam** o incidente.
- (4) **Riaditeľ pri incidente** podľa odseku 3 podľa potreby kontaktuje
 - a) zariadenie poradenstva a prevencie,
 - b) orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
 - c) okresný úrad, ak ide o podozrenie zo spáchania priestupku, alebo políciu, ak ide o podozrenie zo spáchania trestného činu,
 - d) poskytovateľa záchrannej zdravotnej služby.
- (5) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri preverovaní podozrenia zo šikanovania
 - a) **zabezpečí zistenie účastníkov šikanovania** a ďalších svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov medzi účastníkmi šikanovania alebo medzi svedkami,
 - b) **uchováva dôkazy o podozrení** zo šikanovania v nevyhnutnom rozsahu a počas nevyhnutného času,
 - c) zabezpečí pri rozhovoroch podľa písmena a) **prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov** alebo odborných zamestnancov,
 - d) **zabraňuje zľahčovaniu šikanovania** a takému konaniu, ktoré môže viesť k neriešeniu šikanovania, preverovaniu šikanovania pod emocionálnym nátlakom alebo v prítomnosti iných žiakov alebo k zverejňovaniu informácií z preverovania šikanovania.

Čl. 5

Opatrenia na riešenie šikanovania a nápravu jeho dôsledkov

- (1) Škola dbá na bezodkladné riešenie šikanovania podľa tejto smernice.

- (2) **Vo vzťahu k šikanujúcemu** riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec
- a) zabezpečí **individuálny rozhovor odborného zamestnanca** školského podporného tímu alebo odborného zamestnanca zariadenia poradenstva a prevencie **so šikanujúcim za prítomnosti jeho zákonného zástupcu** alebo zástupcu zariadenia s cieľom objasnenia motivácie, sociálneho a rodinného pozadia správania šikanujúceho a určenia ďalšieho postupu
 - časti rozhovoru sa môžu konať aj bez prítomnosti zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia, ak na to dá zákonný zástupca alebo zástupca zariadenia preukázateľný súhlas,
 - b) **navrhne podľa potreby intervenciu** v zariadení poradenstva a prevencie alebo zabezpečí intervenciu prostredníctvom odborného zamestnanca školy, vrátane **podporných činností v príslušnej triede** a zabezpečí podmienky pre fyzickú a psychickú bezpečnosť žiakov príslušnej triedy,
 - c) môže podľa potreby **uložiť opatrenie vo výchove** alebo **znižiť stupeň klasifikácie správania žiaka**²⁹
- (3) **Vo vzťahu k šikanovanému** riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec
- a) zabezpečí podmienky na **fyzickú a psychickú bezpečnosť** šikanovaného a podľa potreby zabezpečí zdravotné ošetrovanie,
 - b) zabezpečí šikanovanému bezodkladnú **psychologickú pomoc a podporu**,
 - c) zabezpečí šikanovanému podľa potreby, po porade s príslušným odborným zamestnancom, **cielenú a systematickú podporu** najmä prostredníctvom zariadenia poradenstva a prevencie,
 - d) **spolupracuje** podľa potreby so Štátnou školskou inšpekciou, regionálnym úradom školskej správy alebo s Úradom komisára pre deti.
- (4) **Vo vzťahu k účastníkom** šikanovania riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec
- a) zabezpečí účastníkom šikanovania podľa potreby **individuálnu podporu a poradenstvo** na základe posúdenia školského podporného tímu, školského psychológa alebo psychológa zariadenia poradenstva a prevencie,
 - b) zabezpečí **skupinovú intervenciu** v spolupráci so školským podporným tímom alebo so zariadením poradenstva a prevencie,
 - c) zabezpečí **skupinové činnosti s cieľom smerovania žiakov k pozitívnym postojom a hodnotám** a k rozvíjaniu schopnosti identifikovať sociálno-patologické javy primerane ich veku, najmä v rámci realizácie preventívnych programov, triednických hodín, vyučovania prierezových tém, činností neformálneho vzdelávania.

Čl. 6

Spolupráca so zákonným zástupcom a zástupcom zariadenia

- (1) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri rozhovore so zákonným zástupcom alebo so zástupcom zariadenia šikanovaného, šikanujúceho alebo účastníkov šikanovania vo veci šikanovania **dbá na zachovanie dôvernosti informácií**.

²⁹ § 55 ods. 15 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov

- (2) O rozhovore podľa odseku 1 vrátane informovania zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia podľa čl. 4 ods. 3 písm. c), **vyhotoví zápis** riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, z ktorého **jedno vyhotovenie poskytne zákonnému zástupcovi** alebo zástupcovi zariadenia

„SME ŠKOLA, KDE SA ŠIKANOVANIE A VYDIERANIE NETOLERUJE!“

Tento základný princíp musí platiť od prvého dňa školského roka pre všetkých žiakov, rodičov aj zamestnancov školy bez výnimky.

Zvyšovanie sebavedomia žiakov

Žiaci, ktorí sa stanú obeťami šikanovania majú znížené sebavedomie a pocit menejcennosti. Na Obchodnej akadémii sa snažíme vytvárať pozitívnu a bezpečnú klímu, aby čo najviac detí malo dostatok sebadôvery a sebavedomia. Môžeme to dosiahnuť tým, že budeme žiakov oceňovať aj na základe iných kritérií ako je akademický výkon. Môžu to byť napr. pochvaly za výkony v mimoškolskej činnosti, za výzdobu triedy školy, pochvaly za dodržiavanie školského poriadku a tiež pochvaly a ocenenia za pozitívny prístup žiaka k druhým, za spoluprácu, dobrovoľnícku činnosť a pod..

Martin 3.2.2025

Mgr. Ivana Pišná, MBA
riaditeľka školy